

гання ягід, регулярне плодоношення, лікувальні властивості. До складу плодів жимолості входять вітаміни групи В, С, Р, А, фруктоза, глюкоза, органічні кислоти і багато інших корисних речовин.

На сьогодні особливої актуальності набуває метод мікроклонального розмноження, який дозволяє отримати генетично однорідний посадковий матеріал в умовах *in vitro*, оздоровити рослини від вірусних та бактеріальних захворювань. Значною перевагою методу є і те, що в асептичних умовах розмножуються рослини, які погано піддаються розмноженню.

Для введення в асептичну культуру *Lonicera caerulea* L. первинним експлантом слугували частини пагонів з пазушними бруньками, які промивали під проточною водою 10 хв., ви-

тримували у мильному розчині 30 хв, споліскували під проточною водою 20 хв. Далі в умовах ламінарного боксу застосували наступну схему стерилізації: етиловий спирт, 70 % (60 с) – HgCl_2 0,1% (15 хв.) – H_2O дист.-стерильна (3 рази – 10 хв.).

Культивування проводили на поживних середовищах MS (Murashige and Skoog) в модифікації з БАП (1 мг/л), також WPM (Woody Plant Medium), та DKW (Driver and Kuniyuki walnut medium) з додаванням БАП.

Прискорений процес проліферації мікробруньок *Lonicera caerulea* L. спостерігався на поживному середовищі – DKW, тоді як на інших вказаних середовищах прискорений ріст пагонів.

УДК 633.16:631.527

Гудзенко В. М., кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції ячменю

Поліщук Т. П., науковий співробітник

Бабій О. О., молодший науковий співробітник

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН

E-mail: barley22@ukr.net

ВИДІЛЕННЯ ДЖЕРЕЛ ПІДВИЩЕНОГО ПРОДУКТИВНОГО І АДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯЧМЕНЮ ОЗИМОГО У БАГАТОРІЧНИХ ВИПРОБУВАННЯХ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Вагомою передумовою успішного розв'язання основних задач та подальшого поступу в селекції є наявність необхідного генетичного різноманіття. Саме тому інтродукції, всебічному вивченню та залученню в селекційний процес нової геноплазми приділяється значна увага науковців в усьому світі. Дослідження генофонду та виділення джерел підвищеного адаптивного потенціалу особливо є актуальним за погодних флуктуацій останніх років. В умовах Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН проведено багаторічні (2012-2016 рр.) випробування 154 зразків генофонду ячменю озимого різного еколого-географічного походження. Погодні умови за період досліджень відзначались значною мінливістю показників гідротермічного режиму. У різні роки мало місце поєднання низки несприятливих абіотичних та біотичних чинників: нестача вологи та «підгоряння» посівів; вилягання внаслідок зливових шквальних дощів; інтенсивний розвиток комплексу збудників хвороб, тощо. Загальною характеристикою для більшості років досліджень був нерівномірний розподіл опадів упродовж вегетаційного періоду рослин ячменю озимого. Найвище середнє значення врожайності по досліді відмічено у 2015 р. (509 г/м²), найменше – у 2014 р. (280 г/м²). Розмах варіювання між зразками у меж-

ах року становив 305–658 г/м². Для візуалізації та ранжирування зразків за продуктивністю та адаптивністю використали АММІ та GGEbiplot моделі. Виділено джерела з поєднанням підвищеного продуктивного та адаптивного потенціалу: Cartel (FRA) – 680 г/м², Стрімкий (UKR) – 633 г/м², Фёдор (RUS) – 606 г/м², Michailo / Dobrynya (SYR) – 592 г/м², Cinderella (DEU) – 584 г/м², Самсон (RUS) – 581 г/м². За продуктивністю та адаптивністю на рівні стандарту Жерар (543 г/м²) були зразки Mascara (DEU) – 554 г/м², Irop (UKR) – 554 г/м², Existenz (DEU) – 553 г/м², Grivita / CWB117-5-9-5 (SYR) – 552 г/м², Salamandra (FRA) – 552 г/м², Селена стар (UKR) – 551 г/м², Айвенго (UKR) – 550 г/м². Виділені генотипи рекомендовано для залучення в селекційний процес у створенні вихідного матеріалу для виведення сортів ячменю озимого, адаптованих до умов Центрального Лісостепу України.

Застосування АММІ та GGEbiplot для інтерпретації експериментальних даних багаторічних випробувань значного набору зразків дає змогу детальніше характеризувати і порівнювати як роки випробувань за диференціюючою здатністю та репрезентативністю, так і генотипи за рівнем прояву врожайності та стабільності в окремих, або групі середовищ.